

Sametová revoluce nebyla spiknutí, ale pád shnilého stromu

František Cinger, Právo, 13. listopadu 2009

Sametová revoluce 1989, Kronika pádu komunismu se jmenuje kniha historika Františka Emmerta nabízející množství dobových fotografií i na 40 vyjímatelych faksimilií dokumentů, kterými se psaly dějiny. Patří k těm nejzajímavějším z desítek titulů, které připomínají události před dvaceti lety.

„Šlo mi opět o Muzeum v knize, jak se jmenuje nakonec celá edice. Dvoustrany jsou sestavovány tak, že se dají využít jako výstavní panely,“ řekl Právu autor řady podobných knih jako Osudové osmičky v našich dějinách nebo Atentát na Heydricha.

„Podařilo se sehnat vůbec první prohlášení stávkového výboru studentů DAMU z 18. listopadu, v němž vyzývají k týdenní protestní stávce. Ve stejný den vydali další výzvu, v níž se už mluví o generální stávce. Je tam i rozsáhlý soubor o vzniku a vývoji zprávy o smrti studenta Martina Šmída.“

Mimořádným dokumentem s velkou možností využití je zvukové CD Listopad 1989 nabízející 14 hodin komentovaných originálních nahrávek počínajících na Albertově, záznamy demonstrací na Václavském náměstí i na Letné, jednání KSČ a OF. Bonusem je Jakešův projev na Červeném Hrádku ze 17. 7. a Husákův novoroční projev 1. 1. 1989.

Rozhovory s Havlem

Úplnou novinkou je kniha Ireny Gerové Vyhrabávačky spolu s CD řady jejích interview. Gerová (1949–2006) byla redaktorkou kulturní rubriky Svobodného slova a od podzimu 1988 si po celý rok psala deník. Je to mimořádně lidský a nesmírně zajímavý popis běžného života jak v redakci deníku Čs. strany socialistické, tak rostoucí nespokojenosti nejen v kulturní a novinářské veřejnosti. Rozhovory s Havlem z 9. a 10. srpna, 30. září i 15. listopadu 1989 ukazují myšlení člověka, který se poté stal osou politických jednání i změn.

Zcela nová je i monografie Daniela Kaisera nazvaná Disident Václav Havel 1936–1989. Na téměř tři sta stranách včetně rejstříků a rozsáhlého poznámkového aparátu prochází autor jeho životem od dětství. Zaznamenává mj. vystoupení na sjezdu spisovatelů v roce 1967 a podíl na vzniku a podobě Charty 77. Věnuje se také bolestným stránkám jeho života a politického působení. Otevřená je i část věnovaná „soupeřům“, jimiž podle autora byli Valtr Komárek, Zdeněk Mlynář, Čestmír Císař a hlavně Alexandr Dubček, zamýšlený kandidát na prezidenta.

Bartuška nevěří na spiknutí

„Nevěřím ve spiknutí špiček StB (ať už s reformátory uvnitř KSČ, nebo naopak s disidenty) z prostého důvodu: u nás se žádné tajemství dlouho neudrží. Ani pár měsíců, natož dvacet let,“

píše v doslovu ke své proslulé knize Polojasno Václav Bartuška, jeden ze studentských členů parlamentní vyšetřovací komise zásahu na Národní třídě.

„Žádná úmluva velmocí, jen obyčejný pád shnilého stromu,“ dodává k dohadům o zákulisí politického převratu.

Ke knihám souvisejícím s tématem bych zařadil humoristickou vzpomínkovou prózu Oldřicha Dudka Hořký smích totality aneb Čítanka pro Husákovy děti. S vtipem vypráví o zázemí časopisů Vlasta nebo Dikobraz.

Diskuse mezi jeho šéfredaktorem Jindřichem Beštou, Milenou Balašovou z ÚV KSČ a Vasilem Bilakem, zda lze tisknout Nepraktovu kresbu čertova ocasu, ukazuje, že takto „řízená“ společnost opravdu nemohla dál existovat.